

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2023

aruandeaasta lõpp: 31.12.2023

nimi: Järvamaa Muuseumi Sõprade Selts

registrikood: 80415850

postiaadress: Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Tallinna tn 9
postisihthnumber: 72713

telefon: +372 56682165

e-posti aadress: muuseumiselts@gmail.com

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	10
Bilanss	10
Tulemiaruanne	11
Rahavoogude aruanne	12
Netovara muutuste aruanne	13
Raamatupidamise aastaaruande lisad	14
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	14
Lisa 2 Seotud osapooled	15
Aruande allkirjad	16

Tegevusaruanne

Järvamaa Muuseumi Sõprade Selts (edaspidi Selts) on mittetulundusühing. Selts on 1904. aastal asutatud Järvamaa Muinasajade Alalhoidmise Seltsi järjepidevuse kandja. Selts taasloodi 25.02.2017. aastal Paides (registrisse kantud 04.04.2017). MTÜ Järvamaa Muuseumi Sõprade Seltsi peamine tegevusala on EMTAK koodi järgi muuseumide tegevus (91021).

Eesmärgid ja tegevusalad:

MTÜ Järvamaa Muuseumi Sõprade Seltsi eesmärgiks on vastavalt MTÜ põhikirjale:

- aidata kaasa SA Ajakeskus Wittenstein/Järvamaa Muuseumi ja Järvamaa väikemuuseumide tegevusele Kesk-Eesti rahvakultuuri säilitamisel, uurimisel, tutvustamisel ja põlvkondadevahelise järjepidevuse säilitamisel;
- äratada inimestes huvi Kesk-Eesti kultuuriloo vastu ja aidata kaasa põlvkondadevahelise järjepidevuse säilitamisele;
- tutvustada üldsusele seltsi eesmärke ja ülesandeid, virgutada inimesi koduloolisele uurimistööle;
- korraldada konverentse, kokkutulekuid, korjandusi, kursusi, õppematku, teabepäevi jms avalikke üritusi;
- koostada ja avaldada trükis või internetis kirjandust/andmebaase, mille eesmärk on kultuuritraditsioonide alalhoidmine ning nende teadvustamine;
- arutada seltsi liikmete uurimistöö tulemusi ja leida võimalusi nende avaldamiseks trükis või internetis;
- arendada koostööd omataoliste ühingute, riiklike institutsioonide, omavalitsuste ja teiste juriidiliste/füüsiliste isikutega ning kaasata tegevusse ka mitteliikmeid;
- korraldada tegevusi, mis ei ole vastuolus tema põhikirjaga ning Eesti Vabariigi õigusaktidega.

Liikmelisus:

MTÜ Järvamaa Muuseumi Sõprade Seltsi asutajaliikmeid oli 70. 2022. aasta lõpus oli seltsil 111 tegevliiget. 2023. aastal astusid seltsi liikmeks Maila Siemer, Marge Kannel, Elle Kütt, Toomas Prii, Eimar Veldre, Ülle Luukas, Ene Airik, Krista Kivistik, Raivo Raja, Eha Vessmann ja Kaja Kalda. 31. detsembri 2023. aasta seisuga on seltsil 121 tegevliiget.

2023. aastal suri seltsi asutajaliige ning teenekas Paide õpetaja ning koduloo uurija Urve Schkiparov.

Seltsi juhtimine

Tulenevalt seltsi põhikirjast juhib seltsi tegevust 6 liikmeline juhatus. Seltsi juhatusse kuuluvad Andres Kruusmaa (esimees), Ründo Müls (aseesimees), Aldo Tamm, Heli Prii, Henn Sokk ja Tiiu Saarist.

Tegevused – sündmused 2023. aastal

Selts on planeerinud tegevusi, et igal kuul oleks seltsi liikmetel võimalus mõnest põnevast ettevõtmisest osa saada.

8. jaanuaril toimus koostöös Vodja kooliga rahvamatk, mis oli pühendatud Järvamaa Vabadussõja Murdelahingute meenutamisele. Kargest talveilmast hoolimata oli matkamas ca 87 koduloo huvilist. Kohal oli ka Järvamaa Kaitsepataljoni õigusjärgne Eesti kaitsevägeosa Võrust. Ettevõtmine on hea näide kooli, kaitseväge ja muuseumi koostööst koduloo ja riigikaitse tahte propageerimisel.

11. jaanuaril toimus muuseumis omaaegse Paide kreisiarsti mälestuspäev. Toimus kultuurilooline retk Hesse kalmule Reopalu kalmistul. Muuseumis esitlesime koostöös Loomingu Raamatukoguga ilmunud Carl Hermann Hesse mälestusteraamatut „Tema peab kasvama, mina kahanema“.

Ettekannetega esinesid muuseumi teadusjuht Ründo Mülts ja raamatu tõlkija Tiiu Relve. Katkendeid raamatust luges näitleja Tarvo Sõmer. Muusikalist meeleolu pakkus muuseumi pasunakoor. Sündmusest sai osa 98 inimest. Ettevõtmine õnnestus igati ja lõpule sai aastaid kestnud projekt Hessede perekonna pärandi jäädvustamisel.

3. veebruaril korraldasid selts ja muuseum kultuuriloopäeva 94 aastat tagasi avatud ja peagi lammutamisele mineva Paide vana rahvamaja mälestuse jäädvustamiseks. SA Ajakeskus Wittenstein/Järvamaa muuseum algatas mälestuste ja fotode kogumise aktsiooni „Paide rahvamaja meenutades“. Toimus mälestushetk vana rahvamaja juures, kultuurilooline ekskursioon Paide kalmistutel ja muuseumihoones armastatud maestro Voldemar Kuslapi kontsert „Laulame neid laule jälle“. Ettevõtmisest sai osa 112 huvilist.

22. märtsil toimus koostöös SA Riigivanem August Reiga Järvamaalt võrsunud riigimehe August Rei mälestuse jäädvustamiseks avatud seminar. Külastati August Rei sünnikohta Türi vallas Kurla külas. Wittensteini tegevusmuuseumis toimus avatud seminar kus August Rei tegevust ja pärandit mõtestasid ajaloolased Jaak Juske ja Ründo Mülts. Ettevõtmisest sai osa 45 inimest.

22. aprillil osales selts Wittensteini tegevusmuuseumis muuseumi suvehooaja avamisel. Toimus valminud ekspositsiooni tutvustus ning avatud olid majas tegutsevate käsitöömeistrite õpitoad. Esinesid kohalikud rahvakultuuri kollektiivid ja toimus tänuüritus neile, kes panustasid tegevusmuuseumis ekspositsiooni loomisesse. Sündmus oli tore panus kogukonnaga tugevama kontakti loomisele ning muuseumi tegevuste tutvustamine huvilistele. Sündmusest sai osa 750 huvilist.

28. aprillil toimus Wittensteini tegevusmuuseumis kauaaegse peaprokuröri Heino Tõnismägi raamatu „Ülekohtu toimikud“ esitus. Samuti said huvilised kuulata loengut teemal „Repressioonide ohvriks langenud Järvamaa koolipoisid 1940ndatel“. Sündmusel osales 45 huvilist.

4. mail toimus muuseumis Jüriöö ülestõusu teemaline avatud seminar. Ettekandega esines Tartu Ülikooli teadur Mihkel Mäesalu teemal „Eestlaste kuningate tapmine Paides 1343 – müüt ja tegelikkus“. Populaarseks osutunud loengus osales 67 huvilist.

12. mail toimus tegevusmuuseumis ajalooõhtu. Eesti Ajaloomuuseumi teadur Ivar Leimus esitles Paides tegutsenud kirjutaja Johann Renneri Liivimaa kroonikat ning pidas temaatilise loengu. Ajalooõhtul osales 54 huvilist.

20. mail osales selts Ajakeskuse Wittenstein ja Wittensteini tegevusmuuseumi üleestilisel muuseumiööl. Külastajad said tutvuda Paide vallitorni ekspositsiooni ja tegevusmuuseumi apteegiga. Muuseumi hoovis pakkusid maitseelamusi kohalikud toidutootjad. Paide vallitorni taevakorrusel avati Paides tegutseva kunstniku Raija Merilä näitus „Paide vanad majad“. Maketimeister Indrek Kuuse esitles Paide orulinnuse vastvalminud maketti. Igati edukaks kujunenud muuseumiööst sai osa 680 huvilist.

18. mail toimus muuseumi eestvõttel 45. Järvamaa õpilaste kodu-uurimiskonverents. Konverentsile oli esitatud õpilastöid Paide Gümnaasiumist ja Koeru Keskkoolist. Kokku oli konverentsil käsitlemisel 4 kodu-uurimistööd. Konverents on hea viis populariseerida noorte hulgas kodupaiga kultuuriloo, looduse ja kaasaja uurimist. Tänu muuseumi tegevusele on Järvamaa üks väheseid maakondi, kus järjepidevalt toimuva õpilaste kodu-uurimiskonverentsi traditsioon ei ole katkenud. Tulevikus on hea võimalus antud sündmust arendada edasi maakondlikuks õpilaste teadustööde festivaliks.

25. mail toimus Wittensteini tegevusmuuseumis kohtumine teoloogi ja kirjaniku Roland Tõnissoniga. Esitlusele tuli tema koostatud raamat Vene tsaariimpeeriumi lagunemisest ja väikerahvaste saatusest. Esitlusel osales 20 huvilist.

Ravimtaimede vägi apteegis – loeng-kohtumised Wittensteini tegevusmuuseumis. Muuseumi üheks eripäraks on ajaloolise apteegi sisseseade ja kollektsiooni olemasolu. Farmaatsia ja ravimtaimede populariseerimise eesmärgil korraldati muuseumis aasta jooksul viis temaatilist loeng-kohtumist, millele järgnes töötuba. Tegevusi juhendas rohupoe taimetark Jana Olesk. Loeng-kohtumistel osales kokku 154 huvilist.

4. juunil toimus Paide vallimäel II Eesti lipu päeva lõõtsasimman. Esinesid Järvamaa lõõtspillimängijad Silvi Tumanskaja, Alari Kiristaja, Mart Kõnno, Joosep Perm, Aron Niinep, Tõnu Ulla, Hans Kaschan, Andres Vahesalu ja Arvo Stoltzen. Külas olid lõõtsa-legend Heino Tartes ja

sõbrad. Tantsulustiga kostitasid huvilisi Malle Antoni juhendamisel rahvatantsurühm Vallatsi ja Krista Riki juhendamisel pererühm.

17. juunil korraldas Järvamaa Muuseumi Sõprade Selts konverentsi meenutamaks Järvamaalt võrsunud teenekat loodusteadlast ja kultuuriloolast Jaan Eilartit tema 90ndal sünniaastapäeval. Teemaatiliste ettekannetega esinesid Tartu Ülikooli õppejõud Taavi Pae, keskkonnakaitsja Ülo Niisuke, Eesti Maaülikooli professor Kalev Sepp, ajakirjanik Andres Eilart jt. Avati teemakohane ajutine näitus, külastati Jaan Eilarti sünnitalu ja toimusid ekskursioonid Paide linnas. Sündmusest sai osa 180 huvilist.

9. juulil korraldas muuseum kultuuriloo huvilistele bussiretke Järva valla kirikute päevale. Külastati Järva-Peetri kirikut ja osaleti kirikaeda tutvustaval kultuuriloolisel ekskursioonil. Tutvuti Järva-Jaani kirikaiga, Ambla kiriku ja ajaloolise Sipelga kalmistuga. Retkel osales 25 huvilist.

22. juulil toimus tegevusmuuseumis Wittensteini tegevusmuuseumi meistrite laat. Kohalikke käsitöötraditsioone ja muuseumis pakutavaid töötubasid tutvustasid Türi käsitöötuba, Nahakunstistuudio HeLing, OÜ Kangaspuu, käsitöömeister Anu Valdsalu, Ollepa käsitöötuba jt. Ühtekokku oli võimalik tutvuda 25 erineva meistri tegevuse ning loominguga. Ettevõtmine on väga vajalik tutvustamiseks muuseumi uue püsinäituse eripära ning muuseumis pakutavaid haridusprogramme – töötubasid.

31. juulil toimus Wittensteini tegevusmuuseumis ja Ajakeskuses Wittenstein Järvamaa muuseumi 118. sünnipäeva tähistamine. Sooduspiletiga olid avatud mõlemad muuseumihooned, esitleti muuseumi toimetiste II osa, avatud olid meistrite kojad ja toimus MTÜ Järvamaa Muuseumi Sõprade Seltsi aastakoosolek. Aastakoosolekul valiti seltsi auliikmeks Järva-Jaani aktiivne muuseumitegelane Tuve Kärner. Näituste saalis avati ajutine näitus „Linn linnas“. Sündmusest sai osa 240 huvilist.

11. ja 12. augustil toimunud Arvamusfestivalil osalesid Ajakeskus Wittenstein ja tegevusmuuseum eriprogrammiga festivali külastajate kaasamiseks. Mõlemal päeval olid avatud muuseumis tegutsevad meistritekojad (kokku 8), toimusid mõlema maja püsinäitust tutvustavad ekskursioonid, ööränak öises Paide linnas, klaverimuusika õhtu Paide vallitorni taevakorrusel. Kavatsame ka järgmisel aastal korraldada Arvamusfestivali külalistele mõeldud eriprogramme, et tutvustada Järvamaad, Paide linna ja siin asuvaid muuseume.

18. augustil toimus Wittensteini tegevusmuuseumis loeng-kohtumine teemal Järvamaa mõisad ja mõisnikud. Teemat avas mõisate ajaloo tundja Alo Särg. Ürituse raames toimus raamatu „Järvamaa mõisad“ esitus. Sündmus oli rahvarohke, osales 80 huvilist. Hea näide sellest, et mõisate lood pakuvad inimestele huvi.

19. augustil toimus Paide vallimäel Eesti Vabariigi taastamise aastapäeva tähistamiseks perepäev ning kontsert. Koostöös Kaitseliidu Järva malevaga oli võimalus tutvuda kaitseliidu tehnikaga ning osaleda töötubades. Pakuti sõdurisuppi. Kontserdil esines Paide linnaorkester ja ansambel Trafficu solist Silver Laas.

26. augustil toimus muuseumi eestvõttel traditsiooniline kultuurilooline muinastulede öö bussiretk. Külastati Anija mõisakompleksi, Kehra muuseumi ja linna, Jägala juga ning Neeme sadamat, kus süüdati muinastuli ja kuulati koos kohaliku kogukonna seltsiga kontserti. Ettevõtmisest sai osa 50 huvilist.

3. septembril toimus seltsi eestvõttel kultuurilooline bussiretk Põltsamaa kihelkonda. Külastati Päinurme koduloomuuseumi, Rutikvere meiereid ja Pistohlkorside kalmistut, Pajusi mõisa, Põltsamaa lossi, Võisiku mõisa. Linnaekskursioonil tutvuti Põltsamaa vaatamisväärsustega. Muuseumis juba traditsiooniks saanud kultuurilooliste bussiretkede tava jätkub ka tulevikus. Retkel osales 50 huvilist.

8. septembril toimus koostöös muuseumi sõprade seltsi ja Eesti lugemisühinguga väikeste kodu-uurijate üleeestiline konverents ning tänapäev. Ettevõtmine toimus Türi põhikoolis. Kodu-uurimiskonverentsile esitasid oma töid teemal „Minu pere vaatab ja kuulab“ 97 õpilast Eesti ja Soome koolidest. Konverentsil kuulutasime välja ka järgmise aasta konkursi teema „Minu hea õpetaja“.

28. septembril toimus Wittensteini tegevusmuuseumis salongiõhtu teemal „Rhona Brasche radadel“. Esitlemisele tuli Paide juurtega baltisaksa suguvõsa ajalugu käsitlev mälestusteraamat. Braschede perekond on pannud aluse ka Järvamaa muuseumile. Tegemist oli ettevõtmisega, mis

pühendatud Paide linna sünnipäevanädalale.

29. septembril toimus seltsi eestvõttel Reopalu kalmistul kultuurilõopäev, mille raames paigaldati surnuaiale ennistatud 19. saj pärit nimeplaadid. Ühtlasi sai prohvet Maltsveti hauatähis endale uue vana eeskujul valminud tahvli. Toimus kultuurilooline retk Reopalu kalmistul. Ettevõtmisest said osa 80 huvilist.

7. oktoobril korraldasid muuseum ja selts esmakordselt üleestilist sündmust „Korilusfestival“. Ettevõtmise raames oli Kesk-Eesti ja ümbruskonna huvilistel võimalus tulla kaupleva metsa- ja aiasaadustega. Osalemiseks olid avatud töötod, meeleolu lõi Kesk-Eesti rahvakultuuri kollektiivide poolt pakutud kultuuriprogramm. Valiti välja parim hoidis. Ettevõtmisest sai osa 800 huvilist. Esimese aasta edukas korraldamine julgustab ka järgmisel aastal korraldama sündmust, mis propageerib korilust ja tutvustab hoidistamistraditsioone

11. novembril toimus Wittensteini tegevusmuuseumis ajaloolise joogi valmistamise õpituba. Nõosker mõdukoja meistrite juhendamisel said osalejad ise proovida mõdu valmistamisega seotud tegevusi. Mõdu valmistamise praktilisele poolele järgnenud töötoas said huvilised osa ajaloolase Inna Põltsam-Jürjo temaatilisest loengust „Mõdu, vein ja viin Eesti rahvatraditsioonis“. Osales 45 huvilist.

14. oktoobril toimus muuseumis koostöös Rahvakultuurikeskuse ja Järvamaa Rahvarõiva Nõuandekojaga Järvamaa käsitööpäev. Käsitööpäeva keskmes oli rahvarõivas ja ehted. Lisaks traditsioonilisele meistrite laadale esitleti käsitööpäeval Wittensteini tegevusmuuseumi aaretekambrit. Rahvarõiva nõuandekoja konsultant Kadi Vingisaar pidas loengu teemal „Rahvarõivas esinemisrõivana“ ja Tartu Ülikooli õppejõud Indrek Ikkonen loengu „Etnograafilistest ehetest Järvamaal“. Loengutele järgnesid töötod. Wittensteini tegevusmuuseumist on kujunenud Järvamaa etnograafilise käsitöö süda.

28. novembril toimus Wittensteini tegevusmuuseumis admiral Johan Pitkale pühendatud mälestuspäev. Koostöös Kaitseliidu Järva malevaga vaadati ühiselt Järvamaalt võrsunud sõjamehe eluteed käsitlevat filmi „Pitka legend“ ning teadusjuht Ründo Mülts tegi ajalooülevaate admiral Pitka seostest Järvamaaga. Ettevõtmisest sai osa 50 huvilist.

30. novembril toimus Wittensteini tegevusmuuseumis jõuluglõgi valmistamise töötuba ja jõuluvorsti valmistamise õpituba. Töötubades osalesid 30 huvilist. Pärandtoitude valmistamise töötubasid tasub tulevikus taas korraldada, et läbi maitseelamuste ja praktiliste oskuste teha tutvust esivanemate maailmaga.

2. detsembril avati Ajakeskuse Wittenstein taevagaleriis Kesk-Eesti Kunstnike Liiduga koostöös jõulunäitus „Kunst kuldses raamis 3“. Väljapaneku keskmes oli Järvamaaga seotud loojate viimasel aastal valminud tööde paremik. Näituse kuraator oli kunstnik ja Paide Kunstikooli õppejõud Margus Tiitsmaa. Väljapaneku loomiseks esitasid oma töid Andres Pleesi, Madli Liiva, Eva Vint, Ülle Kuldkepp, Kaarel Kütas, Meeland Sepp, Taave Tuutma, Mari Kartau, Margus Tiitsmaa, Kristjan Juusu, Sven-Erik Stamberg, Raija Merilä, Eero Ijavoinen, Erki Kasemets, Daniil Bessedin, Marju Bormeister, Kadri Bormeister, Ulvi Oro, Marge Viirg ja Leho Rubis.

2023 aastal ilmunud Järvamaa Muuseumi Sõprade Seltsi liikmete publikatsioonid:

- Järvamaa Muuseumi Sõprade Seltsi juhatuse liikme Henn Soku eestvedamisel ja toimetamisel ilmus seltsi väljaandena Järvamaa Muuseumi Toimetiste sarjas II köide. Teost esitleti muuseumi sünnipäeval ja seltsi aastakoosolekul, mis toimus 31. juulil 2023. aastal. Raamatusse esitasid kaastöid Ann Marvet, Henn Sökk, Tiiu Saarist, Valev Väljaots, Ründo Mülts, Uno Ojala, Väino Rajangu, Arvo Adelbert, Eimar Veldre, Kersti Sarapuu, Virve Kuusik.
- Seltsi liikme Kaarel Aluoja eestvedamisel ja toimetamisel ilmus seltsi väljaandena raamatusarja „Türi – kilde kihelkonna ja linna arengust“ IX osa. Koguteost esitleti Türi linna sünnipäeval 2. juulil Türi raamatukogus. Raamatusse esitasid kaastöid Ülle Tarkiainen, Ülo Ormus, Merike Poljakov, Eha-Hilju Palm, Merike Kaljula, Ivar Seitam, Anneli Parve, Mirjam Kerem, Virve Tensing, Meelis Burget, Silva Kärner, Helju Tamm, Raivo Piiber, Heli Piiber, Kristjan Mäna ja Kaarel Aluoja.
- Seltsi juhatuse liige Tiiu Saarist koostas kaheköitelise raamatu „Järvamaa laulupeod 1945–1969“. Uurimistöö ilmus kahes köites (I raamat käsitles aastaid 1945–1954 ja II raamat aastaid 1955–1969).

Genealoogia ringi tegevus:

Järvamaa Muuseumi Sõprade Seltsi ringiks on seltsi esimehe Andres Kruusmaa juhendamisel koos käiv genealoogia ja perekonnaloo huviliste ring. 2023. aastal korraldas Andres Kruusmaa genealoogia ringi ning sugupuu uurimist tutvustavaid tegevusi mitmes Järvamaa piirkonnas ning pakkus individuaalset nõustamist asjahuvilistele. Aktiivsem koostöö oli Sargvere perekonnaloo huvilistega.

Õpilaste kodu-uurimuslik tegevus:

- 18. mail 2023. aastal kaaskorraldas Järvamaa Muuseumi Sõprade Selts koosöös SA Ajakeskus Wittenstein/Järvamaa muuseumiga Järvamaa õpilaste 45. kodu-uurimiskonverentsi. Sel aastal esitati konverentsile uurimistöid kahest Järvamaa haridusasutusest – Koeru keskkoolist (kolm tööd) ja Paide gümnaasiumist (üks töö). 8. klassis valminud loovtööna käsitleti konverentsil Koeru Keskkooli 8. b klassi õpilaste uurimust klassikaaslaste elukohtadest. Õppeainete vahelise lõimingu tulemusel valminud ühistöös mõeldi ära õpilaste koolitee pikkus, uuriti kodupiirkonna ajalugu ja kodukandi kohanime varasemaid vorme. Kunstiõpetuse tunnis valmisid kodukohta illustreerivad loometööd. Õpilasi juhendasid õpetajad Siret Pärtel ja Tiina Põldoja. Praktilise loovtööna valmis Koeru keskkooli 11. klassi õpilase Kirke Koppeli poolt fotoalbum, kus on süstemaatiliselt kirjeldatud kõik teadaolevad õpetajate ühisfotod. Uurimistöö tulemusel valmis fotodest ka digitaalne andmebaas mida tulevikus saab kasutada Koeru kooli ajaloo uurimisel või kooliklassikokkutulekutel esitlemiseks. Õpilast juhendas õpetaja Siret Pärtel. Berit Eerik ja Elis Kraav Paide gümnaasiumist uurisid tuberkuloosi ehk tiisikuse levikut Järvamaal ja Paide tuberkuloosihaigla toimimist 20. sajandil. Kuna uurimistöö valmimine jäi Covid19 viiruse levikuperioodi ning sarnanes tuberkuloosist põhjustatud epideemilise olukorraga, siis sellest lähtuvalt tekkis õpilastel huvi tõmmata paralleele kahe erineva nakkushaiguse vahel. Eriilmelisi allikaid kasutades valminud põnevad uurimistööd juhendas õpetaja Liivi Aare. Suurepärase esinejatena pälvisid Elis Kraav ja Berit Eerik eripreemia tubli ning julge töö tutvustamise eest konverentsil. Järvamaa õpilaste 45. kodu-uurimiskonverentsi peapreemia pälvis Koeru keskkooli õpilase Jaana Kindi uurimistöö „Järva-Jaani tarvitajate ühisuse kaupluse maja Koerus“. Uurimistöö annab ülevaate Koerus tegutsenud kauplusehoonest, mis rajati sinna 1922. aastal, kuid hävis tules 1924 ning sellest, kuidas Järva-Jaani Tarvitajate Ühisuse juhatus pidas koosolekuid eesmärgiga avada Koerus harukauplus. Idee saigi teoks 1930. aastal, mil hakati ehitama ning kauplus avati 9.11.1931. Töö koostamisel on õpilane kasutanud nii arhiivimaterjale kui artikleid ajalehtedest, publitseeritud allikaid ja fotomaterjale. Käesoleva tööga on antud kylluke Koeru ühe maja loost, mis omab kaalukat väärtust edasiste uuringute tarvis kaubanduse arengu kohta Koeru alevikus. Ka tänasel päeval on uutel omanikel hea teada maja lugu, mis asub nende kasutuses. Jaana Kindi juhendas õpetaja Siret Pärtel.
- Järvamaa Muuseumi Sõprade Selts aitas kaas-korraldada septembris Paides toimunud vabariiklikku väikeste kodu-uurijate konverentsi. Konverentsi peakorraldajad on Heli Prii (Järvamaa Muuseumi Sõprade Seltsi juhatuse liige), Tiina Kivimäe ja Eve Kraas. Teised seltsi liikmed panustasid aega tööde retsenseerimisele ning žürii tegevuses.

Järvamaa rahvarõivaid tutvustav tegevus:

Rahvarõivaalast tegevust veab eest Järvamaa Muuseumi Sõprade Seltsi liige Silvia Aarma. Tema eestvedamisel pakutakse huvilistele ja kultuurikollektiividele Järvamaa rahvarõivaste ajaloo, valmistamise ja kandmise alaseid konsultatsioone ning tegutseb rahvarõiva nõuandekoda. Järvamaa rahvarõiva nõuandekoda kuulub MTÜ Rahvarõivas poolt koordineeritavasse üleeestilisse rahvarõiva nõuandekodade võrgustikku. Järvamaa rahvarõiva nõuandekoja eesmärgiks on rahvarõivaalase teadlikkuse, valmistamise ja kandmise traditsioonide edasi andmine läbi rahvuslike käsitöötraditsioonide õpetamise. Konsultatsioonid ja nõuandepäevad hakkavad toimuma Wittensteini tegevusmuuseumis, kus on võimalik kasutada rahvarõivaalast kirjandust, tutvuda Järvamaa muuseumi kogudes olevate esemetega ning varem valminud Järvamaa rahvarõivaste rekonstruktsioonidega. Nõuandekoda jagab ka infot rahvarõivaste valmistajate ning materjalide hankijate kohta. Nõuandekoja konsultantidena toimetavad Silvia Aarma, Kadi Vingisaar, Leelo Saar ja Tiia Kontus.

- Jaauar ja märtsis 2023. aastal toimus muuseumis kirivöö valmistamise õpituba. Töötuba juhendas Järvamaa pärandimeister Tiia Kontus. Osales 10 huvilist. Hea näide sellest kuidas muuseum saab koostöös käsitöömeistritega hoida au sees kohalikku käsitööpärandit. Kursuse tulemusel avati 9. mail Wittensteini tegevusmuuseumis kirivööde näitus. Eksponeeriti nii talvisel kirivöö kursusel valminud töid kui ka muuseumi etnograafia kogusse kuuluvaid võid.
- 11. ja 12. augustil toimunud Arvamusfestivali ajal tutvustati huvilistele Järvamaa käsitööpärandit läbi töötubade ja konsultatsioonide.
- Oktoobrist kuni detsembrini 2023. aastal toimus Wittensteini tegevusmuuseumis niplispitsi valmistamise kursus. Töötuba juhendas rahvarõivameister Tiia Kontus. Osales 10 huvilist. Kursus osutus väga populaarseks, mistõttu tuleb sellele ka järg 2024. aastal.
- 14. oktoobril toimus muuseumis koostöös Rahvakultuurikeskuse ja Järvamaa Rahvarõiva Nõuandekojaga Järvamaa käsitööpäev. Käsitööpäeva keskmes oli rahvarõivas ja ehted. Seltsi rahvarõivaalase tegevuse tulemusel on Wittensteini tegevusmuuseumist kujunenud Järvamaa etnograafilise käsitöö süda.

Tegevusplaan aastaks 2024

Loengud/kohtumised/õppepäevad

• 2024. aasta on kuulutatud kultuuririkkuse aastaks. Sellega seoses on muuseumis toimumas mitmeid põnevaid loeng-kohtumisi:

-kultuuririkkuse aasta maakondlik avasündmus ning teemapäevad.

Paide linna loengusarja "Kultuuririkkus südames" raames toimuvad loeng-kohtumised, mis käsitlevad siinse piirkonna kultuuririkkust eri temaatikast lähtudes.

- „Rahvameditsiini tavadest Eesti erinevates piirkondades“.
- „Pildikesi kadunud maailmast – rahvakommetest mis on kadunud aegade taha“.
- „Kultuuririkkus ja Paide – mida jutustavad sellest keskaegsed kroonikaraamatud“.
- „Eesti muinasusundid – mida me sellest teame“.
- „Rahvameditsiini praktikad Eestis elavate vähemusrahvuste traditsioonis“.
- „Maa ja linna vahel – elu-olu Eesti alevites 19. sajandi lõpus ja 20. sajandi alguses“.
- „Kõlblus ja tavad meie esivanemate ajal 18. sajandi Eesti- ja Liivimaal.“
- „Keskaja sügis – Paide ordulinnus ja teised siinsed kindlustatud paigad“.
- „Seened kultuuris – meil ja naaberrahvastel“.
- „Baltisaksa kultuuri maitset ja toidud“

Õppekäigud ja väljasõidud

- osalemine Järva valla kirikute päeval
- ekskursioon Pärnu mäluasutustesse
- Järvamaa aedade retk
- Bussiretk Simuna kihelkonda
- Muinastulede öö bussiretk
- Ekskursioon Jõgevamaa mäluasutustesse

Kodu-uurimuslik tegevus

- mais 2024. a toimub Järvamaa õpilaste kodu-uurimiskonverents.
- septembris 2024. a kaas-korraldame väikeste kodu-uurijate tänapäeva.

Konverentsid ja seminarid

- Veebruar 2024 seminar ja raamatu esitlus Konstantin Päts 150.
- Märts 2024 seminar ja ajaloopäev Jüri Vilms 135.
- Märts 2024 riigivanem August Rei mälestuspäev.
- Märts 2024 „Kunstnik Herald Eelma ja tema aeg“.
- Juuli 2024 avatud seminar ja kultuuriloopäev „Eesti lipp 140 ja Beermann 160“.
- Juuli 2024 Vabadussõja Müüsleri monument 90.
- Juuli 2024 Valasti küla koduloopäev.
- september 2023 Paide linna sünnipäevale pühendatud avatud seminar.

Genealoogia alane tegevus

- temaatiliste konsultatsioonide pakkumine
- huvilistega regulaarsed kooskäimised Sargvere keskusehoones
- Sargvere koduloomuuseumi varade korrastamine

Järvamaa rahvarõiva nõuandekoda

- kahe temaatilise kursuse korraldamine
- teemakohaste näituste koostamine
- rahvarõivahuviliste nõustamine
- Järvamaa käsitööpäeva korraldamine Wittensteini tegevusmuuseumis

Raamatute ja trükiste väljaandmine

- 2024. aasta veebruaris ilmub seltsi liikme Henn Soku eestvedamisel raamat „Konstantin Päts ja Järvamaa“. Raamat on pühendatud Eesti riigi looja ja esimese presidendi 150. sünniaastapäevale.
- 2024. aasta sügisel ilmub seltsi liikme Kaarel Aluoja koostatud raamat „Türi valla lood sõnas ja pildis“.
- 2024. aastal ilmub seltsi liikme Marge Kanneli raamat Valasti küla ajaloost.

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Varad		
Käibevarad		
Raha	2 009	4 683
Kokku käibevarad	2 009	4 683
Kokku varad	2 009	4 683
Kohustised ja netovara		
Netovara		
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	4 683	3 611
Aruandeaasta tulem	-2 674	1 072
Kokku netovara	2 009	4 683
Kokku kohustised ja netovara	2 009	4 683

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2023	2022
Tulud		
Liikmetelt saadud tasud	350	520
Annetused ja toetused	12 998	10 908
Kokku tulud	13 348	11 428
Kulud		
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-16 022	-10 356
Kokku kulud	-16 022	-10 356
Põhitegevuse tulem	-2 674	1 072
Aruandeaasta tulem	-2 674	1 072

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2023	2022
Rahavood põhitegevusest		
Liikmetelt laekunud tasud	350	520
Laekunud annetused ja toetused	12 998	10 908
Väljamaksed tarnijatele kaupade ja teenuste eest	-16 022	-10 356
Kokku rahavood põhitegevusest	-2 674	1 072
Kokku rahavood	-2 674	1 072
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	4 683	3 611
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-2 674	1 072
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	2 009	4 683

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

		Kokku netovara
	Akumuleeritud tulem	
31.12.2021	3 611	3 611
Aruandeaasta tulem	1 072	1 072
31.12.2022	4 683	4 683
Aruandeaasta tulem	-2 674	-2 674
31.12.2023	2 009	2 009

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

MTÜ Järvamaa Muuseumi Sõprade Seltsi 2023. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud vastavalt Eesti heale raamatupidamistavale. Hea raamatupidamistava põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimikonna poolt välja antud juhendid.

Annetused ja toetused 2022. a laekunud sihtotstarbelised toetused ja nende kasutamine

Liikmemaksuannetusena koguti 350€. 140€ tasusid 22 liiget pangaülekandega ja 210€ tasusid 42 liiget sularahas (ülekanne tehtud 08.08.2023).

Seltsi liikmete ja toetajate vabaannetusena koguti:

- Mart Miksoni toetus 50€.
- Kai Kimmeli toetus 45€.
- Rita Rikka toetus 45€.

Sihtotstarbelised toetused – annetused 2023. aastal ning eelnevate aastate toetuste kasutamine.

- Genealoogia alase tegevuse toetus. – 414,20€. Toetus laekus kontole 2021. aastal. Toetusest kasutati 2023. aastal 207,50€ (vt lisaks sihtotstarbeliste toetuste kasutamine). 206,7€ kasutamine lükkub edasi 2024. aastasse.
- Järvamaaga seotud trükiste väljaandmise fond. – 2700,93€ Toetus laekusid kontole järgnevalt: 1780,93€ (2022. aastast üle tulnud summa), 200€ (Imavere kultuuriseltsi toetus 23.01.2023), 230€ (Renneri Liivimaa kroonika soetamise toetus), 325€ (Järvamaaga seotud trükiste müük – 08.08.2023), 165€ (Kaitseministeeriumi toetus Järvamaaga seotud trükiste müügiks. – 04.09.2023). Fondi toetused kasutati 2023. aastal. Väljamaksed toimusid järgmistel kuupäevadel: 43,92€ (09.01.2023), 200€ (12.01.2023), 75€ (12.02.2023), 500€ (12.02.2023), 510€ (31.07.2023), 230,75€ (19.05.2023) ja 1141,26€ (08.08.2023).
- Türi vallaga seotud trükiste fond. – 2453€. Toetus laekusid kontole järgnevalt: 653€ (2022. aastast üle tulnud summa – kasutati 19.07.2023), Türi vallavalitsuse toetus 1800€ (07.07.2023 ja 12.07.2023). Toetusest kasutati 2023. aastal 2356,74€ (vt lisaks sihtotstarbeliste toetuste kasutamine). 96,26€ kasutamine lükkub edasi 2024. aastasse.
- Kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupi toetus kirivöö valmistamise kursuse korraldamiseks. – 225€. Toetus kasutati 12.04.2023.
- Kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupi toetus Türi kihelkonna ajalooaamatu IX osa väljaandmiseks. – 2000€. Toetus kasutati 04.07.2023.
- Kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupi toetus Järvamaa käsitööpäeva korraldamiseks. – 490€ (09.10.2023). Toetus kasutati 2023. aastal. (vt lisaks sihtotstarbeliste toetuste kasutamine).
- Kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupi toetus vabariikliku väikeste kodu-uurijate konverentsi korraldamiseks. – 760€. Toetus kasutati 2023.aastal (vt lisaks sihtotstarbeliste toetuste kasutamine).
- Kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupi toetus Järvamaa muuseumi toimetiste II osa väljaandmine. – 1138€. Toetus kasutati 2023. aastal (vt lisaks sihtotstarbeliste toetuste kasutamine).
- Eesti Lugemisühingu sihtotstarbeline toetus väikeste kodu-uurijate konverentsi korraldamiseks. – 100€ (25.09.2023). Toetus kasutati 2023. aastal (vt lisaks sihtotstarbeliste toetuste kasutamine).
- Niipilspitsi kursuse korraldamine. – 300€. Paide linnavalitsuse toetus 250€ (laekus kontole 18.04.2023) ja 50€ osalejate omaosalus (laekus kontole 27.12.2023). Toetus kasutati 10.04.2023.
- Paide Linnavalitsuse toetus loengusarja korraldamiseks. – 1500€ (laekus kontole 18.04.2023). Toetus kasutati 2023. aastal (vt lisaks sihtotstarbeliste toetuste kasutamine).
- Järvamaa Pärandi Sihtkapitali toetus Järvamaa muuseumi toimetiste II osa väljaandmiseks. – 250€ (laekus kontole 03.05.2023). Toetus kasutati 2023. aastal.
- Kohaliku Omaalgatuse Programmi toetus Järvamaa muuseumi toimetiste II osa väljaandmiseks. – 2000€. Toetus kasutati 2023. aastal (vt lisaks sihtotstarbeliste toetuste kasutamine).
- Sihtotstarbeline toetus Järva valla kirikute päevadel osalemiseks. – 220€ (13.07.2023). Toetus kasutati 2023. aastal.
- Sihtotstarbeline toetus Põltsamaa kihelkondliku ekspeditsiooni korraldamiseks. – 525€ (05.09.2023). Toetus kasutati 2023. aastal.
- Sihtotstarbeline toetus muinastulede öö bussiretke korraldamiseks. – 350€ (28.08.2023 ja 29.08.2023). Toetus kasutati 2023. aastal.

Sihtotstarbeliste toetuste kasutamine 2023. aastal:

Sihtotstarbelised toetused olid seotud 16 MTÜ poolt algatatud projektiga. Aruandeperioodil kasutatud toetuste summa oli kokku 15745,17€. Summa jagunes järgnevalt:

1. Genealoogia alane tegevus. – 207,50€ (07.05.2023). Rahvusarhiivist Järvamaa külade piiride kaardikoopiade tellimine. Katteallikas: genealoogia alase tegevuse toetus.
2. Paide kreisiarst Carl Hermann Hesse raamatu esitus. – 243,92€. Katteallikas: Järvamaaga seotud trükiste väljaandmise fond (12.01.2023; 09.01.2023).
3. Paide vana rahvamajaga seotud mälestuste kogumise aktsiooni algatamine. – 575€. Katteallikas Järvamaaga seotud trükiste väljaandmise fond (12.02.2023).
4. Kirivöö valmistamise kursuse korraldamine. – 300€. (12.04.2023) Katteallikas Kultuurkapitali sihtotstarbeline toetus (225€ - 01.02.2023)

ja omaosalus (75€ - 08.08.2023).

5. Niplispitsi kursuse korraldamine. – 300€ (10.12.2023). Katteallikas Kultuurkapitali sihtotstarbeline toetus (18.04.2023) ja osalejate omaosalus (27.12.2023).

6. Raamatu „Türi kilede kihelkonna ja linna ajaloost IX“ väljaandmine. – 3498€ (04.07.2023 ja 19.07.2023). Katteallikad: Kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupi toetus 2000€ (01.02.2023) ja Türi vallaga seotud trükiste fond.

7. Paide linna loengusarja korraldamine 1750€. Katteallikas Paide linnavalitsuse toetus 1500€ (toetus laekus kontole 18.04.2023) ja omaosalus 250€. Toetus kasutati sihipäraselt 9 loeng-kohtumise korraldamiseks. Väljamaksed toimusid järgmistel kuupäevadel: 150€ - 19.04.2023; 200€ - 07.05.2023; 200€ - 19.05.2023; 200€ - 13.06.2023; 200€ - 13.07.2023; 200€ - 09.09.2023; 200€ - 09.09.2023; 200€ - 29.09.2023; 200€ - 25.11.2023.

8. Järvamaa käsitööpäeva korraldamine.- 490€. Katteallikas oli Kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupi toetus (laekus kontole 09.10.2023). Väljamaksed toimusid järgmistel aegadel: 150€ - 30.10.2023; 200€ - 30.10.2023 ja 150€ - 140€).

9. Järvamaa muuseumi toimetiste II osa väljaandmine. – 5388€.

Katteallikas olid: Järvamaa Pärandi Sihtkapitali toetus (250€), Kohaliku Omaalgatuse Programmi toetus (2000€), Türi vallaga seotud trükiste fond (858,74€), Kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupi toetus (1138€), Järvamaaga seotud trükiste fond (1141,26€).

Väljamaksed toimusid 08.08.2023 ja 10.08.2023.

10. Johann Renneri Liivimaa kroonika levitamine. – 230,75€ (19.05.2023). Katteallikas on Järvamaaga seotud trükiste väljaandmise fond (laekunud teotus 230€ - 12.05.2023).

11. Väikeste kodu-uurijate konverentsi korraldamine. – 860€. Katteallikas Kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupi toetus (760€) ja Eesti Lugemisühingu sihtotstarbeline toetus (100€). Väljamaksed tehti järgmistel kuupäevadel: 200€ - 29.09.2023; 260€ - 20.09.2023; 50€ - 20.09.2023; 124€ - 06.09.2023; 100€ - 06.09.2023; 80€ - 27.08.2023; 46€ - 27.08.2023).

12. Prohvet Maltsveti prototüübi Juhan Leinbergi hauatähisel oleva nimeplaadi ennistamine. – 312€ (29.09.2023). Katteallikas Järvamaa Muuseumi Sõprade Seltsi omaosalus.

13. Tiit Saaristi raamatu „Järvamaa laulupeod II“ 1. ja 2. köite väljaandmine. – 510€. Katteallikas Järvamaaga seotud trükiste väljaandmise fond. Väljamakse tehtud 31.07.2023.

14. Järva valla kirikute päeval osalemine. – 220€. Katteallikas Järva valla kirikute päeva sihtotstarbeline toetus (laekus kontole 13.07.2023). Väljamakse tehtud 13.07.2023).

15. Põltsamaa kihelkonda tutvustava ekspeditsiooni korraldamine. – 523€. Katteallikas sihtotstarbeline toetus (laekus kontole 05.09.2023). Väljamakse tehtud 06.09.2023.

16. Muinastulede öö bussiretke korraldamine. – 337€. Katteallikas muinastulede öö bussiretke sihtotstarbeline toetus (laekus kontole 28.08. ja 29.08.2023). Väljamaksed tehtud 06.09.2023.

Sihtotstarbelised toetused, mille kasutamine toimub 2024. aastal:

- Genealoogia alane tegevus – 206,7 €.
- Türi vallaga seotud trükiste fond – 96,26€.

Lisa 2 Seotud osapooled

(eurodes)

Liikmete arv majandusaasta lõpu seisuga		
	31.12.2023	31.12.2022
Füüsilisest isikust liikmete arv	121	111

Aruande digitaalallkirjad

Aruande lõpetamise kuupäev on: 30.06.2024

Järvamaa Muuseumi Sõprade Selts (registrikood: 80415850) 01.01.2023 - 31.12.2023 majandusaasta aruande andmete õigsust on elektrooniliselt kinnitanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
RÜNDO MÜLTS	Juhatuse liige	30.06.2024

Aruande üldkoosoleku kinnitamise staatus

Üldkoosoleku poolt kinnitamata

Tegevusalad

Tegevusala	EMTAK kood	Põhitegevusala
Muuseumide tegevus	91021	Jah